

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Eurooppalainen kansalaisaloite”

(2018/C 247/10)

Esittelijä: Luc Van den Brande (BE, EPP), Flanderi–Eurooppa-yhteystoimiston johtokunnan jäsen**Viiteasiakirjat:** COM(2017) 482 final

SWD(2017) 294 final

I. MUUTOSEHDOTUKSET

Muutosehdotus 1

1 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Kohde	Kohde
Tässä asetuksessa vahvistetaan menettelyt ja edellytykset aloitteelle, jossa Euroopan komissiota kehoitetaan toimivaltuuksiensa rajoissa tekemään aiheellinen ehdotus asioista, joissa unionin kansalaisten mielestä tarvitaan unionin säädöstä perussopimusten soveltamiseksi, jäljempänä ”eurooppalainen kansalaisaloite” tai ”aloite”.	Tässä asetuksessa vahvistetaan menettelyt ja edellytykset aloitteelle, jossa Euroopan komissiota kehoitetaan toimivaltuuksiensa rajoissa tekemään aiheellinen ehdotus asioista, joissa unionin kansalaisten mielestä tarvitaan SEUT-sopimuksen 288 artiklassa tarkoitettua unionin säädöstä perussopimusten soveltamiseksi, jäljempänä ”eurooppalainen kansalaisaloite” tai ”aloite”.

Perustelu

Viitataan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 288 artiklaan, jotta käy selväksi, että säädöksiä ovat velvoittavien asetusten, direktiivien ja päätösten lisäksi myös suositukset ja lausunnot, jotka eivät ole sitovia.

Muutosehdotus 2

1 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Kohde	Kohde
Tässä asetuksessa vahvistetaan menettelyt ja edellytykset aloitteelle, jossa Euroopan komissiota kehoitetaan toimivaltuuksiensa rajoissa tekemään aiheellinen ehdotus asioista, joissa unionin kansalaisten mielestä tarvitaan unionin säädöstä perussopimusten soveltamiseksi, jäljempänä ”eurooppalainen kansalaisaloite” tai ”aloite”.	Tässä asetuksessa vahvistetaan menettelyt ja edellytykset aloitteelle, jossa Euroopan komissiota kehoitetaan toimivaltuuksiensa rajoissa tekemään aiheellinen ehdotus asioista, joissa unionin kansalaisten mielestä tarvitaan unionin säädöstä perussopimusten soveltamiseksi, jäljempänä ”eurooppalainen kansalaisaloite” tai ”aloite”.

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<p>Perussopimusten soveltamiseen ymmärretään kuuluvaksi myös komissiolla SEU-sopimuksen 48 artiklan nojalla oleva mahdollisuus tehdä ehdotuksia perussopimusten muuttamiseksi.</p>

Perustelu

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 48 artiklan mukaan komissio voi tehdä Eurooppa-neuvostolle ehdotuksia perussopimusten muuttamiseksi. Koska komissiolla on valtuudet esittää perussopimusmuutoksia, on myös tällaisiin muutoksiin tähtäävät kansalaisaloitteet katsottava käsitteilykelpoisiksi.

Muutosehdotus 3

4 artiklan 4 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Komission ja jäsenvaltioiden tiedotus ja avunanto</p> <p>Kun komissio on rekisteröinyt aloitteen 6 artiklan mukaisesti, se toimittaa käännöksen aloitteen sisällöstä kaikilla unionin virallisilla kielillä julkaistavaksi rekisterissä ja tuenilmausten keräämiseksi tämän asetuksen mukaisesti. Järjestäjryhmä voi lisäksi toimittaa liitteestä käännöksen kaikilla unionin virallisilla kielillä julkaistavaksi rekisterissä sekä tapauksen mukaan käännöksen liitteessä II tarkoitettua säädösluonnoksesta, joka on esitetty 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti.</p>	<p>Komission ja jäsenvaltioiden tiedotus ja avunanto</p> <p>Kun komissio on rekisteröinyt aloitteen 6 artiklan mukaisesti, se toimittaa käännöksen aloitteen sisällöstä kaikilla unionin virallisilla kielillä julkaistavaksi rekisterissä ja tuenilmausten keräämiseksi tämän asetuksen mukaisesti, mukaan lukien käännökset liitteestä julkaistavaksi rekisterissä ja tarvittaessa liitteessä II tarkoitettua säädösluonnoksesta, joka on esitetty 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti.</p>

Perustelu

Vaikuttaa kohtuulliselta, että Euroopan komissio vastaa aloitteen rekisteröimisen jälkeen myös liiteasiakirjojen ja erityisesti säädösluonnoksen kääntämisestä, jos se on osa aloitetta.

Muutosehdotus 4

6 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Rekisteröinti</p> <p>1. Tuenilmauksia aloitteelle saa kerätä vasta, kun komissio on rekisteröinyt aloitteen.</p> <p>2. Järjestäjryhmän on toimitettava rekisteröintipyyntö komissiolle rekisterin välityksellä.</p>	<p>Rekisteröinti</p> <p>1. Tuenilmauksia aloitteelle saa kerätä vasta, kun komissio on rekisteröinyt aloitteen.</p> <p>2. Järjestäjryhmän on toimitettava rekisteröintipyyntö komissiolle rekisterin välityksellä.</p>

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Pyyntöön toimittamisen yhteydessä järjestäjäröhmän on myös</p> <p>a) annettava liitteessä II tarkoitettut tiedot jollakin unionin virallisista kielistä;</p> <p>b) ilmoitettava 5 artiklan 1 ja 2 kohdan soveltamiseksi huomioon otettavat seitsemän jäsentä, jos ryhmä koostuu useammasta kuin seitsemästä jäsenestä;</p> <p>c) tapauksen mukaan ilmoitettava oikeushenkilön perustamisesta 5 artiklan 7 kohdan mukaisesti.</p> <p>Komissio tekee pyyntöä koskevan päätöksen kahden kuukauden kuluessa sen toimittamisesta, sanotun kuitenkin rajoittamatta 5 ja 6 kohdan soveltamista.</p>	<p>Pyyntöön toimittamisen yhteydessä järjestäjäröhmän on myös</p> <p>a) annettava liitteessä II tarkoitettut tiedot jollakin unionin virallisista kielistä;</p> <p>b) ilmoitettava 5 artiklan 1 ja 2 kohdan soveltamiseksi huomioon otettavat seitsemän jäsentä, jos ryhmä koostuu useammasta kuin seitsemästä jäsenestä;</p> <p>c) tapauksen mukaan ilmoitettava oikeushenkilön perustamisesta 5 artiklan 7 kohdan mukaisesti.</p> <p>Komissio tekee pyyntöä koskevan päätöksen kahden kuukauden kuluessa sen toimittamisesta, sanotun kuitenkin rajoittamatta 5 ja 6 kohdan soveltamista.</p> <p>Komissio toimittaa rekisteröintipyynnön oikeusoppineista, tutkijoista ja eurooppalaisen kansalaisyhteiskunnan edustajista koostuvalle seitsenjäseniselle riippumattomalle komitealle, joka arvioi rekisteröintipyynnön hyväksytävyyden. Komitea voi kuulla järjestäjäröhmää. Komitea toimittaa komissiolle perustellun päätöksensä, ja komissio tekee päätöksen sen pohjalta.</p>
<p>3. Komissio rekisteröi aloitteen, jos</p> <p>--</p>	<p>3. Komissio rekisteröi aloitteen, jos</p> <p>--</p>

Perustelu

Uudessakin asetuksessa suurimpia ongelmakohtia on komission eturistiriita ja monopoliasema menettelyn kaikissa vaiheissa. Siksi ehdotetaan AK:n vuonna 2015 antaman lausunnon mukaisesti, että rekisteröintipäätös annetaan oikeusoppineista, tutkijoista ja eurooppalaisen kansalaisyhteiskunnan edustajista koostuvan riippumattoman komitean tehtäväksi.

Muutosehdotus 5

8 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<p>Keruuu aika</p> <p>1. Kaikki tuenilmaukset on kerättävä enintään 12 kuukauden kuluessa järjestäjäröhmän valitsemasta päivämäärästä, jäljempänä "keruuu aika", sanotun kuitenkin rajoittamatta 11 artiklan 6 kohdan soveltamista. Edellä mainittu päivämäärä saa olla enintään kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun aloite on rekisteröity 6 artiklan mukaisesti.</p> <p>Järjestäjäröhmän on ilmoitettava valittu päivämäärä komissiolle viimeistään 10 työpäivää ennen kyseistä päivämäärää.</p>	<p>Keruuu aika</p> <p>1. Kaikki tuenilmaukset on kerättävä enintään 18 kuukauden kuluessa järjestäjäröhmän valitsemasta päivämäärästä, jäljempänä "keruuu aika", sanotun kuitenkin rajoittamatta 11 artiklan 6 kohdan soveltamista. Edellä mainittu päivämäärä saa olla enintään kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun aloite on rekisteröity 6 artiklan mukaisesti.</p> <p>Järjestäjäröhmän on ilmoitettava valittu päivämäärä komissiolle viimeistään 10 työpäivää ennen kyseistä päivämäärää.</p>

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Jos järjestäjryhmä haluaa lopettaa tuenilmausten keräämisen ennen kuin keruuajan alkamisesta on kulunut 12 kuukautta, sen on ilmoitettava komissiolle päivämäärä, jona keruu-aika on tarkoitus päättää.	Jos järjestäjryhmä haluaa lopettaa tuenilmausten keräämisen ennen kuin keruuajan alkamisesta on kulunut 18 kuukautta, sen on ilmoitettava komissiolle päivämäärä, jona keruu-aika on tarkoitus päättää.

Perustelu

Miljoonan allekirjoituksen kerääminen on aikamoinen tehtävä ja edellyttää mittavia kansalaisille suunnattuja tiedotus- ja valveuttamistoimia. Jotta lopullinen tavoite saavutettaisiin vuoden sisällä, järjestäjryhmän on oltava erittäin hyvin organisoitunut. Ei saa käydä niin, että eurooppalaisia kansalaisaloitteita kykenevät käynnistämään vain suuret valtiovallasta riippumattomat järjestöt, joilla on kansainvälinen organisaatio. Siksi ehdotetaan keruuajan pidentämistä 18 kuukauteen, jotta potentiaalisten aloitteentekijöiden osallistumisinto pysyisi suurempana.

Muutosehdotus 6

14 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
<i>Julkaiseminen ja julkinen kuuleminen</i>	<i>Julkaiseminen ja julkinen kuuleminen</i>
1. --	1. --
2. Järjestäjryhmälle on annettava tilaisuus asettaa aloite julkisesti kuultavaksi kolmen kuukauden kuluessa sen toimittamisesta.	2. Järjestäjryhmälle on annettava tilaisuus asettaa aloite julkisesti kuultavaksi kolmen kuukauden kuluessa sen toimittamisesta.
Komissio ja Euroopan parlamentti järjestävät yhdessä julkisen kuulemisen Euroopan parlamentissa. Muiden unionin toimielinten ja neuvoo-antavien elinten edustajille sekä sidosryhmille, joita asia koskee, on annettava tilaisuus osallistua kuulemiseen.	Euroopan parlamentti järjestää julkisen kuulemisen Euroopan parlamentissa. Muiden unionin toimielinten ja neuvoo-antavien elinten edustajille, kansallisille parlamenteille sekä sidosryhmille, joita asia koskee, on annettava tilaisuus osallistua kuulemiseen.
Komissio ja Euroopan parlamentti varmistavat julkisten ja yksityisten etujen tasapuolisen edustamisen.	Euroopan parlamentti varmistaa asianomaisten etujen tasapuolisen edustamisen julkisessa kuulemisessa .
3. Komissio on edustettuna kuulemisessa asianmukaisella tasolla.	3. Komissio on edustettuna kuulemisessa asianmukaisella tasolla.
	4. Kuulemisen jälkeen Euroopan parlamentti antaa Euroopan komissiolle osoitetun suosituksen siitä, miten kyseiseen kansalaisaloitteeseen tulee vastata.

Perustelu

Euroopan parlamentti on järjestäjryhmälle paras paikka esitellä aloitettaan. Siksi on loogista, että Euroopan parlamentti huolehtii kaikista tällaisen kuulemisen järjestelyistä. Ei ole institutionaalista syytä, jonka vuoksi komission pitäisi osallistua kuulemisen järjestelyihin. Ehdotettu toimintamalli on myös omiaan vahvistamaan järjestäjien luottamusta käsittelyn avoimuuteen ja puolueettomuuteen. Kansallisten parlamenttien mukaan ottamisen tulisi lisätä mahdollisuuksia viritää eurooppalaista keskustelua.

On tärkeää, että Euroopan parlamentti esittää kuulemisen jälkeen oma kantansa käsiteltävänä olevasta aloitteesta.

Muutosehdotus 7

Lisätään 15 artiklan jälkeen uusi artikla.

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	Komissio toimittaa aloitteet, joille ei ole annettu 12 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua todistusta mutta joita varten on keruuajan kuluessa onnistuttu keräämään 75 prosenttia vaadituista allekirjoituksista, tiedoksi Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja Euroopan alueiden komitealle.

Perustelu

Joskus on käynyt niin, että aloitteelle ei ole onnistuttu saamaan vaadittua määrää tuenilmauksia mutta se on kuitenkin tarjonnut mahdollisuuden uudistaa EU:n toimintapolitiikkoja. Olisikin valitettavaa, jos tällaisten aloitteiden poliittinen viesti menisi hukkaan. Euroopan parlamentti voi päättää laatia omia aloitteita tällaisten aloitteiden yhteiskunnallisen ja poliittisen merkittävyyden johdosta.

Muutosehdotus 8

24 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Uudelleentarkastelu	Uudelleentarkastelu
Komissio tarkastelee eurooppalaisen kansalaisaloitteen toimintaa säännöllisesti ja antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän asetuksen soveltamisesta viimeistään viiden vuoden kuluttua sen soveltamisen alkamispäivästä ja sen jälkeen viiden vuoden välein. Kertomukset julkistetaan.	Komissio tarkastelee eurooppalaisen kansalaisaloitteen toimintaa säännöllisesti ja antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän asetuksen soveltamisesta viimeistään kolmen vuoden kuluttua sen soveltamisen alkamispäivästä ja sen jälkeen kolmen vuoden välein. Kertomukset julkistetaan.

Perustelu

Eurooppalaisen kansalaisaloitteen toimivuutta on tärkeää arvioida säännöllisesti sekä menettelyjen kannalta että siltä kannalta, millaisia poliittisia vaikutuksia on saatu aikaan ja missä määrin kansalaiset tosiasiallisesti osallistuvat päätöksentekoon. Uudelleentarkastelu tulee tehdä ajoissa tarvittavien mukautusten tekemiseksi, ja kolmen vuoden tarkasteluväli on siksi sopivampi. Jos nyt ehdotettu uusi asetus epäonnistuu, eurooppalainen kansalaisaloite on mennyt.

II. POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. Alueiden komitea antoi 13. lokakuuta 2015 eurooppalaista kansalaisaloitetta käsittelevän lausunnon⁽¹⁾ Euroopan komission julkaistua kertomuksen asetuksen (EU) N:o 211/2011 soveltamisesta. Koska käytettävästä menettelystä oli erityisen paljon ja painavaa huomautettavaa, alueiden komitea kehotti tarkistamaan asetusta.
2. Kansalaiset ovat Euroopan yhdentymishankkeen keskiössä. Eurooppalaisen osallistavan demokratian tulee ymmärtää kannustavan Euroopan kansalaisia osallistumaan unionin politiikkaan ja vaikuttamaan Euroopan tulevaisuuteen. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (10 artiklan 3 kohdan) mukaan kaikilla kansalaisilla on oikeus osallistua demokratian toteuttamiseen unionissa.
3. Eurooppalainen kansalaisaloite on EU:n kansalaisten oikeus, ja se voi auttaa vastaamaan Euroopan unionin koettuun demokratiavajeeseen ja kuromaan umpeen EU:n kansalaisten ja unionin toimielinten ja poliittisten päättäjien välisen kuilun. Koska sekä talous että luottamus ovat EU:ssa edelleen kriisissä, on ehdottoman tärkeää tarjota mahdollisuuksia EU:n kansalaisten väliselle avoimelle vuoropuhelulle, jotta tyytymättömyys Eurooppa-hankkeeseen ei kasva entisestään. On erityisen tärkeää rakentaa luottamusta tai palauttaa se niiden nuorten eurooppalaisten parissa, jotka ovat kenties menettäneet

⁽¹⁾ EUVL, C 423, 17.12.2015, s. 1.

uskonsa Euroopan yhdentymisprosessiin. Tarjoamalla kansalaisille oikeuden tehdä lainsäädäntöaloitteita eurooppalainen kansalaisaloite antaa ylikansallisenä välineenä mahdollisuuden vaikuttaa EU:n poliittiseen asialistaan, ja sen tarkoituksena on kannustaa käymään Euroopan laajuista keskustelua eurooppalaisia huolettavista kysymyksistä.

4. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 11 artiklassa määrätään EU:n toimielinten velvollisuudesta jakaa tietoa kansalaisille ja etujärjestöille sekä antaa näille mahdollisuus esittää ja vaihtaa julkisesti mielipiteitä kaikilla unionin toiminta-aloilla. Samassa artiklassa määrätään nimenomaisesti, että Euroopan komission on kuultava asianomaisia osapuolia varmistaakseen unionin toimien johdonmukaisuuden ja avoimuuden. Komission olisi otettava demokratian ja hyvän hallintotavan ennakkoehtona oleva vastuuvollisuuden perusvaatimus vakavasti perussopimusten hengen mukaisesti.

5. Sen varmistamiseksi, että kansalaisaloitteesta voi tulla menestyksekkäs osa EU:n demokraattista rakennetta, on keskeisen tärkeää, että vaaditun allekirjoittajamäärän saavuttaneet eurooppalaiset kansalaisaloitteet johtavat todelliseen poliittiseen keskusteluun ja ovat EU:n toimielinten entistä vahvemman poliittisen seurannan kohteena.

6. Eurooppalainen kansalaisaloite ei korvaa Euroopan komission aloiteoikeutta, joka on johtanut unionin syvenemiseen ja jonka on säilyttävä. Aloite on lisäväylä kansalaisten keskinäiseen ymmärrykseen ja tarjoaa EU:ssa käytäviin keskusteluihin valtiolliset rajat ylittävän ulottuvuuden, joka hyödyttää EU:n institutionaalista järjestelmää kokonaisuudessaan ja myös Euroopan komissiota. Aloitteesta voi näin ollen kehkeytyä erittäin hyvä esimerkki demokratiasta käytännössä.

7. Eurooppalainen kansalaisaloite tarjoaa unionin kansalaisille tilaisuuden osallistua EU:n päätöksentekoprosessiin ja vaikuttaa unionin poliittiseen asialistaan. Komission tulee kuitenkin kehittää muitakin aloitteita, joilla vahvistetaan kansalaisvuoropuhelua ja joiden avulla ihmiset voivat saada läheisemmän kosketuksen unionin politiikkoihin. Eurooppalainen kansalaisaloite olisi nähtävä yhtenä osallistavan demokratian tavoitteiden saavuttamiseen tarvittavista välineistä, mutta ei tulisi odottaa, että se takaa automaattisesti kansalaisten osallistumisen EU:n päätöksentekoon.

8. On kiinnitettävä huomiota mahdollisuuksiin, joita perussopimukset tarjoavat osallistavan demokratian ja erityisesti vertikaalisen kansalaisvuoropuhelun suhteen ⁽²⁾. Jotta voidaan käydä "avointa ja säännöllistä vuoropuhelua etujärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa" (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 11 artiklan 2 kohta), Euroopan komission tulisi panna alulle vuoropuhelujärjestely, jossa EU:n toimielimet keskittyvät menettelyjen sijasta sisällöllisiin tuloksiin. Eurooppalainen kansalaisaloite ei ole toimiva väline yhteispäätösten tekemiseksi: se tulee nähdä pohdinnalle, yhteiselle toiminnalle, yhteistyölle ja yhdessä tapahtuvalle suunnittelulle omistettuna osallistavan demokratian peruspilarina, joka avaa mahdollisuuden tuoda Euroopan komission tietoon vakavia huolenaiheita tietoisuuden ja keskinäisen ymmärtämyksen edistämiseksi.

9. Eurooppalainen kansalaisaloite ilmentää osallistavaa demokratiaa, joka täydentää edustuksellisen demokratian käsitettä. Aloite vahvistaa unionin kansalaisuuteen liittyvien oikeuksien muodostamaa kokonaisuutta ja EU:n politiikoista käytävää julkista keskustelua. Sen tulisi lujittaa kansalaisten sitoutumista ja samaistumista unioniin.

10. Oikeudellisen ja poliittisen osallistumisen välineitä olisi vahvistettava, jotta saadaan aikaan uudenlainen hallinto-rakenne, joka perustuu monitasoisen hallinnon periaatteeseen. Monitasoisen hallinnon olennaisena piirteenä on monikanavaisuus, minkä johdosta se mahdollistaa "aktiivisemmän" Euroopan kansalaisuuden. Haasteena on luoda innovatiivinen edunvalvontajärjestelmä, jossa ihmiset tuntevat erilaisine identiteetteineen olevansa tasavertaisesti edustettuina.

11. Kansalaisten keskinäiseen ja poliittisten päättäjien kanssa käytävään keskusteluun tarkoitettu eurooppalainen julkinen tila on EU:n legitimiuden ja vastuuvollisuuden kannalta tärkeä asia. Demokratiavaje voidaan poistaa vain, jos saadaan aikaan eurooppalainen julkinen tila, johon demokraattinen prosessi sisältyy.

12. Alueiden komitean 13. lokakuuta 2015 antamassaan lausunnossa esittämät poliittiset suositukset EU-tason osallistavasta demokratiasta pätevät edelleen kaikilta osin.

⁽²⁾ Reaching out to EU citizens: A new opportunity "About us, with us, for us", Euroopan komission puheenjohtajan Jean-Claude Junckerin erityisneuvonantajan Luc Van den Branden laatima raportti, lokakuu 2017.

Uusi asetukset eurooppalaisesta kansalaisaloitteesta

13. Alueiden komitea totesi vuonna 2015 antamassaan lausunnossa, että eurooppalainen kansalaisaloite ei nyky muodossaan ole omiaan edistämään osallistavaa demokratiaa, koska menettely ja erilaiset sääntökohdat sisältävät tätä ajatellen liian paljon hallinnollisia ja teknisiä rajoituksia, esteitä ja hidasteita, jotka eivät houkuta kansalaisia osallistumaan eurooppalaiseen demokratiaan. Komitea katsoi myös, ettei kansalaisaloitteella ole kyetty tarjoamaan kansalaisille mahdollisuutta vaikuttaa EU:n asialistaan tai poliittiseen päätöksentekoon.

14. Alueiden komitea yhtyy Euroopan parlamentin, Euroopan talous- ja sosiaalikomitean ja Euroopan oikeusasiamiehen jo esittämiin näkemyksiin siitä, että uusi asetukset on merkittävä askel oikeaan suuntaan eurooppalaiseen kansalaisaloitteeseen liittyvien menettelyjen parantamiseksi.

Uuteen asetukseen sisältyvät menettelylliset ja hallinnolliset parannukset

15. Alueiden komitea panee tyytyväisenä merkille seuraavat komission ehdottamaan uuteen asetukseen sisältyvät menettelylliset ja hallinnolliset parannukset:

- Aloitteita käynnistävät yksittäiset kansalaiset (järjestäjät), mutta he voivat vastaisuudessa perustaa oikeushenkilön rajoittaakseen järjestäjillä olevaa rikosoikeudellista vastuuta petosten ja törkeän huolimattomuuden osalta.
- Allekirjoitukset on edelleen kerättävä 12 kuukauden kuluessa, mutta aloitteen järjestäjät saavat rekisteröinnin jälkeen kolmen kuukauden lisäajan, jonka kuluessa allekirjoitusten keruu voidaan aloittaa heidän itse määrittämäänsä ajankohtana.
- Tuenilmauksen voi allekirjoittaa kuka tahansa 16 vuotta täyttänyt.
- Tuenilmauksen allekirjoittajia koskevia henkilötietovaatimuksia yksinkertaistetaan. Kaikille EU-kansalaisille annetaan kansalaisuutensa perusteella mahdollisuus tukea aloitetta riippumatta siitä, missä he asuvat. Komissio tarjoaa kaksi mahdollista tuenilmausmallia. (Jäsenvaltioissa on tällä hetkellä käytössä 13 erilaista lomaketta.)
- Rekisteröintimenettelyyn on tehty parannuksia: Käyttöön otetaan mm. mahdollisuus rekisteröidä aloite osittain sen sijasta, että se hylättäisiin kokonaan, koska käsiteltäväksi ottamisen kriteerit eivät täyty. Komissio rekisteröi eurooppalaisen kansalaisaloitteen tällöin vain hyväksyttävissä olevin osin.
- Tarkoituksena on perustaa verkkoyhteistyöalusta keskusteluja ja eurooppalaisten kansalaisaloitteiden järjestäjille tarkoitettua neuvontaa ja tukea varten.
- Komissio perustaa tuenilmausten keruun ja luetteloinnin sekä jäsenvaltioiden viranomaisten suorittaman tuenilmausten tarkastuksen yksinkertaistamiseksi keskitetyn verkossa toteutettavan keruujärjestelmän (online collection system, OCS) ja huolehtii sen toiminnasta. Komissio kehittää ja ylläpitää järjestelmää jatkuvasti ja tarjoaa sen käyttöön maksutta.
- Kun komissio on rekisteröinyt eurooppalaisen kansalaisaloitteen, se toimittaa siitä käännöksen kaikilla EU-kielillä ja tiedottaa kaikille muille EU:n toimielimille ja elimille uudesta aloitteesta.
- Komissio tarjoaa tukea (mahdollisille) eurooppalaisen kansalaisaloitteen järjestäjille (jäsenvaltioiden on perustettava kansalaisaloiteasioissa avustavia yhteyspisteitä).
- Komissio toteuttaa eurooppalaista kansalaisaloitetta koskevia tiedotus- ja viestintätoimia.

Poliittinen lähestymistapa puuttuu edelleen

16. Vaikka edellä mainitut uuteen asetusehdotukseen sisältyvät ehdotukset ja toimet vievät eurooppalaisen kansalaisaloitteen järjestämismenettelyä parempaan suuntaan ja poistavat monia hidasteita, vaikuttaa komission suhtautuminen edelleen liian umpimieliseltä ja varovaiselta. Tämä näkyy eritoten kansalaisaloitteen poliittisemmissä ulottuvuuksissa:

- Osallistavalla demokratialla on erityistä vipuvoimaa pyrittäessä palauttamaan luottamus Eurooppa-hankkeeseen tai parantamaan sitä. Eurooppalainen kansalaisaloite on siksi nähtävä rajatylittävänä välineenä, jonka kautta kansalaiset voivat osallistua eurooppalaiseen demokratiaan ja vaikuttaa EU:n poliittiseen päätöksentekoon, eli kansalaisten ja poliittisten päättäjien väliseen keskusteluun tarkoitettuna eurooppalaisena julkisena tilana. Ehdotetussa uudessa asetuksessa ei luoda riittäviä edellytyksiä tällaiselle kehitykselle.
- Komissiolla oleva eturistiriita heikentää vakavasti eurooppalaisen kansalaisaloitteen toimivuutta kansalaisten osallisuuden ja luottamuksen edistäjänä. Komission on nimittäin toimittava keskeisenä tietolähteenä ja kansalaisaloitteiden tukirakenteena, ja samalla se on kansalaisaloitteiden ensisijainen ”kohde” ja päättää aloitteiden rekisteröinnistä ja käsiteltäväksi ottamisesta.
- Ehdotetulla uudella asetuksella ei poisteta eturistiriitaa, joka syntyy, kun komissio toimii 1) keskeisenä tietolähteenä ja 2) kansalaisaloitteiden tukena mutta myös 3) tahona, jolle aloitteiden järjestäjien on ilmoitauduttava ja rekisteröidyttävä, 4) joka päättää, onko aloite rekisteröintikelpoinen, ja 5) jonka on ryhdyttävä jatkotoimiin, jos aloite saavuttaa vaaditun allekirjoittajamäärän. Tämän eturistiriidan ratkaisematta jättäminen vahingoittaa edelleen eurooppalaisen kansalaisaloitteen toimivuutta ja legitimiyyttä. AK:n vuonna 2015 antamassa lausunnossa ehdotetaan tilanteen ratkaisemista siten, että nimetään asiantuntijoista, tutkijoista ja oikeusoppineista koostuva tilapäinen puolueeton komitea – eräänlainen viisaiden neuvosto tai EU:n kansalaisten edunvalvontakomitea – tutkimaan käsiteltäväksi ottamisen kriteerien täyttymistä.
- Komissio rajaa eurooppalaisen kansalaisaloitteen vain asioihin, jotka kuuluvat komission toimivaltaan ja joiden johdosta on kenties annettava unionin säädöksiä perussopimusten puitteissa. Se ei ole päässyt irti legalistisesta lähestymistavasta, eivätkä määriteltävät kriteerit selkiytyä tilannetta riittävästi. Tämä voi johtaa arvioiden mielivaltaisuuteen ja näivettää avoimen ja läpinäkyvän poliittisen keskustelun.
- Komissio ei ole myöskään vastannut ehdotuksissaan toiveeseen siitä, että käsiteltäväksi voitaisiin ottaa sellaisetkin kansalaisaloitteet, joissa ehdotetaan EU:n perussopimusten muuttamista.
- Kelpoisuusperusteissa olisi ollut asianmukaista viitata kansalaisten oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä toissijaisuusperiaatteeseen.
- Joskus saattaa käydä niin, että vaikka eurooppalaisessa kansalaisaloitteessa nostetaan esille tärkeä aihe, se ei saavuta miljoonan allekirjoituksen rajaa tai vaadittua vähimmäismäärää joissakin maissa. Nykyisin tällaiset kansalaisaloitteet jätetään käsittelemättä. Tapauksissa, joissa on kerätty erityisen suuri määrä allekirjoituksia, komission tulisi kuitenkin kehittää tarkoituksenmukaisessa muodossa olevia vastauksia, jotta mahdollisesti esitetty poliittinen viesti ja sille saatu tuki eivät menisi hukkaan.
- Komission olisi selostettava ihmisille poliittisia valintojaan yksityiskohtaisesti ja avoimesti virallisissa vastauksissaan, jonka se antaa yli miljoona allekirjoitusta saaneelle eurooppalaiselle kansalaisaloitteelle. Olisi varmistettava poliittisesti vahvat jatkotoimet.
- Euroopan parlamentilla on korvaamaton rooli julkisen poliittisen kansalaiskeskustelun virittämisessä mm. ehdotukseen sisältyvien kuulemistilaisuuksien välityksellä. Parlamentin olisi lisäksi varmistettava, että vaaditun allekirjoittajamäärän saavuttaneet eurooppalaiset kansalaisaloitteet johtavat poliittisiin jatkotoimiin ja ettei sellaisten kansalaisaloitteiden poliittinen viesti, joille ei ole onnistuttu keräämään vaadittua määrää allekirjoituksia, vaivu unohduksiin.
- Tulisi harkita vakavasti mahdollisuutta luoda entistä jäsennellympi pitkän aikavälin seurantaprosessi Euroopan parlamentin kuulemisille antamalla kansalaisille mahdollisuuksia tarkastella toimia, joihin on ryhdytty reaktiona vaaditun allekirjoittajamäärän saavuttaneeseen kansalaisaloitteeseen, ja jatkaa keskustelua aiheesta. Tulisi pohtia mahdollisuutta, että sen jälkeen kun Euroopan komissio on julkaissut reaktionsa aloitteeseen, Euroopan parlamentti järjestää toisen virallisen kuulemisen, johon osallistuu myös kansalaisaloitteen tekijöitä ja joka antaa tilaisuuden lisäkeskusteluihin kaikkien sidosryhmien välillä.

Eurooppalaista kansalaisaloitetta koskevan yleisen tietoisuuden ja tietämyksen lisääminen

17. Suuren yleisön tietoisuus eurooppalaisesta kansalaisaloitteesta on tärkeää. Tätä varten olisi järjestettävä mainos- ja tiedotuskampanjoita, jotta eurooppalainen kansalaisaloite saa enemmän näkyvyyttä tiedotusvälineissä ja kansalaisten keskuudessa.

18. Eurooppalainen kansalaisaloite voisi olla tehokas demokraattisen osallistumisen väline. Komission ja jäsenvaltioiden olisikin tiedotettava kansalaisaloitteesta mahdollisimman tehokkaasti, jotta aloite saadaan mahdollisimman monen eurooppalaisen tietoon ja ihmisiä voidaan kannustaa osallistumaan siihen aktiivisesti.

Alueiden komitean sekä paikallis- ja alueviranomaisten panos

19. Komission olisi myös kannustettava ja tuettava paikallis- ja aluetason vaaleilla valittuja edustajia, jotta nämä lähtisivät etunenässä tiedottamaan kansalaisilleen eurooppalaisesta kansalaisaloitteesta.

20. Eurooppalainen kansalaisaloite tarjoaa unionin kansalaisille välineen, joka mahdollistaa aktiivisen osallistumisen EU:n poliittiseen päätöksentekoon. Euroopan alueiden komitea tunnistaa oman roolinsa ja vastuunsa ja muistuttaa tässä yhteydessä työvaliokuntansa päätöksestä⁽³⁾, joka koskee AK:n osallistumista eurooppalaisiin kansalaisaloitteisiin. Komitea toistaa valmiutensa tukea toimivaltaansa kuuluvia ja poliittisesti merkittäviksi arvioituja eurooppalaisia kansalaisaloitteita esimerkiksi avustamalla Euroopan komissiota ehdotettujen kansalaisaloitteiden seulonnessa niiden paikallisen/alueellisen merkityksen ja toissijaisuusperiaatteen toteutumisen kannalta, isännöimällä eurooppalaiseen kansalaisaloitteeseen liittyviä tapahtumia, tukemalla eurooppalaista kansalaisaloitetta koskevia hajautettuja viestintätoimia, antamalla tarvittaessa oma-aloitteisen lausunnon kansalaisaloitteen aiheena olevasta asiasta, osallistumalla aktiivisesti Euroopan parlamentin kuulemismenettelyihin ja poliittisiin jatkotoimiin sekä tukemalla onnistuneiden kansalaisaloitteiden toimeenpanoa ja tarvittaessa niiden johdosta laadittavaa lainsäädäntöä.

Bryssel 23. maaliskuuta 2018.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽³⁾ Alueiden komitean työvaliokunnan 144. kokous, 10. huhtikuuta 2013, esityslistan kohta 8 – CDR1335-2013_11_00_TRA_NB-item 8.